

30.1.2015

MKR

Sosiaali- ja terveysministeriö/
Vakuutusmarkkinayksikkö
Vakuutusylitarkastaja Tom Strandström
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM/4750/2014 - vakuutusyhtiölain 8 lukua, oma pääoma tilinpäätös ja toimintakertomus, sekä vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetusta koskevista muutosehdotuksista, ja eräiden muiden lakien tarkistamisesta sekä eläkesäätiöiden ja vakuutuskassojen tilinpäätössäännösten muutosehdotuksista

Työeläkevakuuttajat TELA ry
Lastenodinkuja 1
00180 Helsinki

Lausuntomme pääkohdat:

- Tela ei kannata nykyisen sijoitusten käyvän arvon sääntelyn muuttamista siten, että IFRS-standardit tulisivat työeläkelaitoksille suoraan sovellettaviksi kuten yleisellä toimialalla. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen (615/2008) tulisi myös jättää edelleen voimaan.
- Tela ei tässä vaiheessa kannata sellaisia muutoksia, joita vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi (91/674/ETY) ei pakottavasti esitä tehtäväksi. Sijoitusten käypään arvoon arvostamista koskevien standardien muutokset tulisi tehdä siinä vaiheessa, kun vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin käyvän arvon sääntelyn taustalla oleva kansainvälinen tilinpäätösstandardi IAS 39 vaihtuu IFRS 9 -standardiksi.

1 Yleistä

Sosiaali- ja terveysministeriön ("STM") vakuutusmarkkinayksikkö on toimittanut lausuntopyynnön Työeläkevakuuttajat Tela ry:lle ("TELA") 5.12.2014 liittyen mm. vakuutusyhtiölain (521/2008) 8 luvun muuttamiseen. Lausuntopyyntöä on 30.12.2014 täydennetty eläkesäätiöiden ja vakuutuskassojen tilinpäätössäännösten muutosehdotuksilla. Muutokset em. mainittuihin tilinpäätössäännöksiin johtuvat osin ehdotetusta kirjanpitolakiin (1336/1997) ja kirjanpitoasetukseen (1339/1997) tehtävistä muutoksista, joiden taustalla on työ- ja elinkeinoministeriön työryhmämietintö. Mietintö on lausunnolla 31.1.2015 saakka, joten lausunnon perustana olevat työryhmän ehdotukset saattavat vielä muuttua.

30.1.2015

MKR

2 Esityksen sisällöstä ja työeläkelaitosten sijoitus- ja liiketoiminnan suhteesta arvostamissäännöksiin

2.1 Viittaussuhteet kirjanpitolakiin ja osakeyhtiölakiin

Vakuutusyhtiölain muutosehdotukset pitävät sisällään mm. vakuutusyhtiölain 8 luvussa omaksutun systematiikan muuttamisen siten, että kun kyse on kirjanpitolain säännöksestä, sovellettaisiin kyseistä säännöstä viittaussuhteella sen sijaan, että säännös kirjoitettaisiin lakiin auki. Vakuutusyhtiölain systematiikan kannalta ei ole mielestämme mielekästä muuttaa viittaustekniikkaa vain yhden luvun osalta. Myös osakeyhtiölain soveltamista ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla siten, että osakeyhtiölain säännöksiä sovellettaisiin viittaussäännöksen nojalla. Osakeyhtiölaki ei kuitenkaan huomioi vakuutusalan erityispiirteitä: OYL ei mm. sisällä mainintaa takuupääomasta tai takuusuuksista.

Säännösten kirjoittaminen vakuutusyhtiölakiin viittaamisen sijaan mahdollistaa toisaalta toimialan erityispiirteiden huomioimisen ja toisaalta selkeyttää säännöskokonaisuuden hallintaa. Tela esittää, että voimassaolevaa vakuutusyhtiölain viittaussystematiikkaa kirjanpitolakiin ja osakeyhtiölakiin ei muutettaisi 8 luvun osalta.

2.2 Työeläkelaitosten sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi sosiaali- ja terveysministeriön asetus rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen (615/2008) Esityksessä edelleen ehdotetaan, että kirjanpitolain käypää arvoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin suoraan myös vakuutusyritysten tilinpäätösten laadinnassa, koska esityksen perusteluiden mukaan *”rahoitusvälineiden merkitsemisessä käypään arvoon ei ole vakuutustoiminnan erityisluonnetta”*.

Kansainvälisiin IFRS-standardien suoraan soveltamiseen liittyy kuitenkin työeläkelaitosten näkökulmasta kysymyksiä, jotka ovat alalle erityisiä. Esimerkiksi kansainvälisten standardien mukainen rahoitusvälineiden luokittelu ja siitä aiheutuva käyvän arvon muutosten kirjaaminen ohi tuloslaskelman suoraan oman pääoman käyvän arvon rahastoon ei sovellu työeläkelaitosten toiminnan luonteeseen. Työeläkelaitoksen tehtävä on hoitaa lakisääteisen eläketurvan toimeenpanoa ja laitokselle tätä varten kertyviä varoja vakuutusten käsittämät edut turvaavalla tavalla. Tämän tavoitteen mukaista ei olisi arvostuserojen kirjaaminen oman pääoman käyvän arvon rahastoon, vaan arvonmuutokset olisi kirjattava sijoitustoimintaa puskuroivaan ja vastuuelkaan luettavaan osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Oman pääoman kasvattaminen ei siis ole perusteltua työeläkelaitokselle, koska varojen tuotot tulisi käyttää eläkkeiden rahoittamiseen. Toiminnan luonteeseen ei kuulu varojen hoito voiton kerryttämiseksi esimerkiksi osakkeenomistajille, vaan sosiaaliturvan toteuttaminen.

30.1.2015

MKR

Työeläkelaitokset eivät ole toistaiseksi käytännössä voineet soveltaa käyvän arvon säännöksiä ml. sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen, koska verolainsäädäntö ei ole mahdollistanut siirtymistä sijoitusten käypiin arvoihin arvostamiseen. Tämä vaatisi sijoitusvarojen realisoitumattomien arvonmuutosten huomioimista verotuksessa. Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi ei myöskään edellytä ehdotettuja sijoitusten käypään arvoon arvostamiseen liittyviä muutoksia tai kiellä nykyisten kansallisten käypien arvojen noudattamista.

Esityksessä myös todetaan, että *”kun työeläkelaitokset sijoittavat varojaan kansainvälisille rahoitusmarkkinoille, on luontevaa, että myös näiden sijoitusten arvostuksessa huomioidaan kansainväliset käytänteet, eikä arvon määrittäminen perustuisi yksinomaan kansalliseen lainsäädäntöön”*. TELA haluaa muistuttaa, että nykyistenkin vakuutusalan kansallisten käypään arvoon arvostamista koskevien säännösten taustalla on IAS 39-standardi, joka korvautuu IFRS 9-standardilla viimeistään 1.1.2018. IAS 39 on myös vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin taustalla. Siirtyminen kansallisesti säädellyistä käyvästä arvoista kokonaan kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisiin uusiin arvostamissäännöksiin ja IFRS 13-standardin soveltamiseen tulisi tehdä hallitusti ja tulevat säädösmuutokset huomioiden.

TELA esittää, että työeläkelaitosten sijoitusten käyvän arvon sääntelyyn ei tehtäisi ei-pakollisia muutoksia nyt, vaan tarvittaessa silloin kun rahoitusvälineitä koskeva IFRS 9 - standardi tulee sovellettavaksi EU-alueella, jolloin vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin taustalla oleva kansainvälinen tilinpäätösstandardi IAS 39 korvautuu IFRS 9 - standardilla. Tällöin vältetään lyhytaikaisten muutosten tekemiseltä niin sääntelyssä kuin työeläkelaitosten tietojärjestelmissä ja henkilöstön kouluttamisessa.

2.3 Yleisen korkotason muutos (16 §)

Eläkelaitokset arvostavat nykytilassa kirjanpidossaan sijoitukset hankintamenopohjaisesti. Rahoitusmarkkinavälineet merkitään taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon siten että korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia ei ole kirjattu. Tämä kirjauskäytäntö on ollut vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin mukainen. Lausunnolla olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhtiölain 8 luvun 16 §:n 2 momenttia siten, että yleisen korkotason muutosta ei enää pidettäisi perusteena jättää arvonalennus tekemättä.

TELA ei pidä ehdotettua muutosta perusteltuna, eikä vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivissä ole tapahtunut muutosta, joka edellyttäisi säännöksen muuttamista. Joukkovelkakirjojen ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden kirjauskäytäntöihin liittyvien muutostöiden tekeminen aiheuttaa merkittävää hallinnollista taakkaa ja it-järjestelmäkulujen kasvua. Tällaisia lyhyen aikavälin muutostöitä tulisi mielestämme tässä vaiheessa välttää, kun säännösten mahdollistaessa työeläkelaitoksille käypiin arvoihin siirtymisen muutostyöt tulisivat uudelleen ajankohtaiseksi.

30.1.2015

MKR

2.4. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudet (28 §)

Tela esittää, että VYL 28 §:ää ei muutettaisi. Erityisesti rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja muiden sijoitusten käyvän arvon mukaisessa arvostuksessa on työeläkevakuutustoiminnasta johtuvaa erityisluonnetta, jonka vuoksi pidämme tarkoituksenmukaisena säilyttää sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan valtuudet antaa tästä erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset.

2.5. Sosiaali- ja terveysministeriönasetus vakuutusyritysten tilinpäätöksestä

Tela kannattaa vakavaraisuustermien muuttamista uusien vakavaraisuussäännösten mukaisiksi. Muilta osin Tela ei kannata tuloslaskelman tai taseen kaavamuutoksia, sillä vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin tasekaavoja ei ole muutettu.

2.6. Eläkesäätöiden ja vakuutuskassojen tilinpäätössäännösten muutosehdotukset

Mahdollisten tulkintaongelmien välttämiseksi, Tela esittää että kirjanpitolakiin ja -asetukseen ei viitattaisi konsernitilinpäätöksen ja rahoituslaskelman osalta, kun niitä ei ole tarkoitus eläkesätiöiltä ja eläkekassoilta edellyttää. Lisäksi Tela esittää, että eläkesätiöiltä ja eläkekassoilta ei edellytettäisi suunnitelman mukaisten poistojen tekemistä.

TYÖELÄKEVAKUUTTAJAT TELA RY

**SUVI-ANNE SIIMES
TOIMITUSJOHTAJA**